

Energiklagenemnda

Sendes via RME – rme@nve.no

Deres ref:

Vår ref: oby

Dato: 24.10.2024

Klage på RMEs vedtak om avslag på søknad om forlengelse av dispensasjon til å begrense størrelsen på energileddet på alle nettnivåer ut 2025

Norsk Industri viser til RMEs ovennevnte avslag av 3. oktober 2024 på Lnett AS og Glitre Nett AS med flere sin søknad om videreføring av gjeldende dispensasjon også i 2025. Vi viser også til RMEs brev til Norsk Industri med informasjon om avslaget av samme dag.

RMEs avslag på videreføring av dispensasjon innebærer at energileddet i nettleien skal beregnes på ordinær måte fra 1. januar 2025. Tilsvarende dispensasjon ble første gang gitt fra 1. november 2022 med varighet ut 2023, og deretter forlenget ut 2024 med formål om å begrense virkning på energileddet for nettkundene av høye områdepriser og sørge for stabilitet og forutsigbarhet for alle nettkundene og nettselskapene.

Den kraftintensive industrien er bekymret for utviklingen i kostnader i kraftnettet framover og uforutsigbarheten som følger av et energiledd uten begrensning. Av den grunn ønsker industrien at norske myndigheter benytter anledningen til å begrense kostnadene og eksponeringen for industrien for å styrke konkurransekraften for industribedriftene. En bør spesielt benytte denne muligheten for å gi dispensasjon når formålet med tarifferingen om å oppnå effektiv utnyttelse av nettet likevel oppnås.

Norsk Industri klager derfor på RMEs vedtak. Norsk Industri organiserer de fleste kraftintensive industribedriftene i Norge som alle blir berørt av vedtaket og har rettslig klageinteresse i saken.

Norsk Industri mener at argumentene for å forlenge dispensasjonen ut 2024 fortsatt er gyldige og legger til rette for å forlenge dispensasjon for 2025

I sitt vedtak 13.10.2023 om å forlenge dispensasjonen til å begrense størrelsen på energileddet i transmisjonsnettet ut 2024, bygger RME på forhold som er like gyldige i dag som da. RME skriver:

«Da RME 14. oktober 2022 innvilget Statnett sin søknad om reduserte energiledd, var det i en situasjon med svært høy kraftpris og utsikter til vedvarende høye priser. Det er fortsatt stor usikkerhet knyttet til kraftprisen i 2024 som følge av blant annet krig i Europa og redusert tilgang til gass. Som følge av denne usikkerheten og et ønske om stabilitet og forutsigbarhet for alle nettkundene og nettselskapene i det kommende året, mener vi at det er grunnlag for å forlenge dispensasjonen ut 2024. Vi registrerer også at regjeringen har sendt ut forslag om å forlenge midlertidig forskrift om bruk av flaskehalsinntekter og forlenget strømstøtteordningen for husholdninger ut 2024.»

Norsk Industri viser til at det fortsatt er stor usikkerhet knyttet til områdeprisene i 2025 og det er usikkerhet rundt tilgang til gass i Europa. Dessverre er det fortsatt krig i Europa, noe som isolert sett øker usikkerheten om kraftprisen i Europa i 2025. Gjennom søknad for å forlenge dispensasjonen til å begrense størrelsen på

energiledet på alle nettnivåer ut 2025, uttrykker nettkunder og nettselskaper og et ønske om stabilitet og forutsigbarhet. I tillegg har regjeringen foreslått å forlenge strømstøtteordningen for husholdninger i 2025. Norsk Industris syn er at situasjonen i kraftmarkedet ikke er normalisert og viser blant annet til at kraftprisnivået fortsatt må vurderes å være høyt, som betyr at både tiltak for husholdninger og kraftintensiv industri tiltakene bør videreføres i 2025.

Det er stor usikkerhet knyttet til kraftprisen for 2025

Statnett publiserte i september 2024 sin kortsiktige markedsanalyse for perioden 2024-2029. I denne analysen kommer Statnett frem til en gjennomsnittlig kraftpris i Sør-Norge for 2025 på 62-68 EUR/MWh, men opptil 140 EUR/MWh i et scenario med lavt tilsig. Med en forutsetning om Eurokurs på 12 NOK/Euro vil Statnetts estimat for NO2 være 82 øre/kWh. Dette er en økning i forhold til faktisk pris i 2024 og Statnett begrunner dette på følgende måte:

«Den midlertidige økning i pris i 2025 skyldes usikkerheten i gassmarkedet for kommende vinter».

Usikkerheten i gassmarkedet for 2025 begrunnes i at Europas kapasitet til å ta imot flytende gass (LNG) som erstatning for russisk rørgass, ikke vil bli bygd ut i tilstrekkelig grad før i 2026. Til dette vil vi tillegge at gjennom 2022-2024 har det fortsatt å flyte noe gass gjennom rørledningsnett i Ukraina fra Russland til Europa. Ukraina har imidlertid nylig gitt uttrykk for at de ikke ønsker å forlenge transittavtalen med Russland når den løper ut ved utgangen av 2024. Dette vil i så fall innebære en enda større mangel på rørgass i Europa 2025 sammenlignet med 2024. Dette vil i sin tur kreve høyere import av LNG til Europa, og en strammere gassbalanse totalt. Statnett viser med dette til samme begrunnelse bak usikkerheten omkring kraftprisen i 2025, som var en av grunnene til RME for å forlenge dispensasjonen for 2024. At kraftprisen i Norge har potensiale til fortsatt å bli høy har blitt illustrert gjennom de siste dagene da kraftprisen i alle de sørligste prisområdene i Norge nådde en maksimumspris på 1950 NOK/MWh den 15. oktober og 1605 NOK/MWh den 4. oktober. Dette til tross for at magasinfyllingen ligger omtrent på normalen for årstiden.

Et tilleggsmoment i vurderingen er at det kontinentale Europa har opplevd to uvanlig milde vintre siden gassforsyningen ble utfordret i 2021-22. Det har ført til oppfylling av gasslagre i god tid til vintersesongen og mindre trekk fra lagrene gjennom vinteren. Resultatet av dette har vært relativt moderate gass- og kraftpriser gjennom de siste vintrene. Men bare en retur til en normal vinter vil føre til betydelig økning i gassforbruk og dersom det kontinentale Europa opplever en kaldere vinter enn normalt, som ofte sammenfaller med lite vindkraftproduksjon, kan gass- og kraftprisene bli veldig høye. Dette vil automatisk smitte over til norske kraftpriser.

Regjeringen har foreslått å forlenge strømstøtten til husholdninger for 2025

RME skrev i sitt vedtak 13.10.2023 om å forlenge dispensasjonen til å begrense størrelsen på energiledet i transmisjonsnett ut 2024

«Vi registrerer også at regjeringen har sendt ut forslag om å forlenge midlertidig forskrift om bruk av flaskehalsinntekter og forlenget strømstøtteordningen for husholdninger ut 2024».

Vi oppfatter at informasjonen om disse forholdene var med på å underbygge RMEs vedtak om å forlenge dispensasjonen ut 2024.

I fremleggelsen av statsbudsjettet for 2025 la regjeringen fram forslag om å forlenge strømstøtten ut 2025 og uttaler i den forbindelse;

«Me vil halde fram med å bidra til at folk kan ha ein trygg økonomisk kvardag, same kvar i landet dei bur. Derfor vil me føre vidare den mellombelse straumstøtnadsordninga for hushald, burettslag og nærvarmeanlegg i 2025, seier energiminister Terje Aasland.

...

*I 2024 har me fått meir vatn i magasina, og fyllingsgraden er tilnærma på normalt nivå. August hadde svært mykje nedbør, spesielt på Vestlandet, noko som har bidratt til å fylle opp magasina. **Like fullt er me framleis inne i ein periode der utviklinga i energimarknadene rundt oss er meir usikker enn før.** Derfor har regjeringa i fleire omgangar forlenga og forbetra straumstøtnadsordninga. Folk skal vere trygge på at staten stiller opp, seier Aasland.» (vår uthevelse).*

Energileddet kan bli en betydelig kostnad for industrien uten et makstak

Det vises ellers til at makstak for områdepris som benyttes til beregningen av energileddet, ble satt til maks 35 øre/kWh fra 1. november 2022 og ut 2023 og videreført ut 2024. Makstak på 35 øre/kWh ble fastsatt fordi 35 øre/kWh utgjorde et gjennomsnittlig nivå på områdeprisene over en del år. For industrien som har en høy brukstid gjennom hele året, er det derfor et sterkt behov for at tiltak videreføres for å redusere kostnadsbelastningen og usikkerheten rundt energileddet i nettleien for industrien i 2025 dersom områdeprisene forblir høye. Tiltak med makstak for energileddet bør etter Norsk Industris syn videreføres i 2025 og bør omfatte nettkunder på alle nettnivå. Det bør videre fra RMEs side føres tilsyn med at Statnetts fastsettelse av marginaltapsprosent er i tråd med krav i forskriften og ikke settes for høyt. En erfaring er at marginaltapsprosent for en del nettkunder har økt de siste årene og det kan stilles spørsmål ved om økningen på en rimelig måte reflekterer de fysiske forholdene i kraftmarkedet, noe som får en dramatisk økt kostnad når områdeprisen er høy.

For å illustrere risikoen og kostnadskonsekvensen for industrien av en situasjon uten videreføring av makspris som tiltak i 2025 har vi tatt utgangspunkt i en industribedrift med et strømforbruk på 100 MW og som har et stabilt forbruk gjennom året. Kostnadsøkningen ved en tariffing av energiledd uten en videreføring av dagens makspris sammenlignet med en situasjon med makspris vil avhenge av lokalisering i nettet, dvs av marginaltapsprosent og områdepris. For en slik bedrift vil en kostnadsøkning kunne være i størrelsesorden 13,5 MNOK for 2025 uten tiltak dersom en sammenligner 35 øre/kWh og 82 øre/kWh som alternativ for verdisetting av krafttapet og en marginaltapsprosent på +3,3%. Det vil være industribedrifter som både har en gunstigere og verre situasjon. Det er også bedrifter som har et langt større kraftforbruk enn 100 MW og kraftprisen kan også bli mye høyere enn 82 øre/kWh.

En makspris vil ha innvirkning på øvrige nettkunder som er tilknyttet de aktuelle nettene hvis en legger til grunn at netteierne skal få dekket inn tillatt inntekt med inntekter fra nettleien, men innvirkningen på samlede inntekter for nettselskaper og effekten for ulike nettkunder vil variere.

Forlengelse av dispensasjonen tilfredsstillende kriteriet «Særlige tilfeller»

I sitt avslag at 3. oktober 2024 skriver RME videre at:

«Etter forskrift om kontroll av nettvirksomhet § 18-2 kan RME «i særlige tilfeller» dispensere fra forskriften og vilkår satt i konsesjoner gitt av RME i medhold av energiloven. Ordlyden av «i særlige tilfeller» tilsier at dispensasjonsadgangen er snever. Forarbeidene til dispensasjonshjemmelen for vilkår i omsetningskonsesjoner i energiloven § 4-1 fjerde ledd gir en viss veiledning for forståelsen av begrepet «særlige tilfeller», jf. Ot.prp. nr. 56 (2000-2001) s. 80. I likhet med det forarbeidene her legger til grunn, må det også etter kontrollforskriften § 18-2 foreligge kvalifiserte grunner for å dispensere fra forskriftens normalordning. I denne sammenheng tilsier dette utgangspunktet at dispensasjonsadgangen utgjør en sikkerhetsventil som særlig kan være aktuell i de tilfellene hvor beregning av energileddet fører til utilsiktede konsekvenser i strid med reglens formål, men dispensasjonsadgangen er ikke begrenset til kun å gjelde i slike tilfeller.»

Norsk Industri mener at de ovenfor nevnte momenter tilsier at kriteriet «i særlige tilfelle» også er oppfylt og at kvalifiserte grunner foreligger, slik at dispensasjon kan videreføres for 2025. Å videreføre dispensasjonen også for 2025 vil heller ikke rokke ved forutsetningen om at dispensasjon ikke skal være en varig løsning, dvs. en midlertidig løsning.

Administrativ begrensning i områdepris

RME viser også til at RME har tillatt at marginaltapsprosenten begrenses administrativt til +/- 15 prosent. Tilvarende bør RME og Statnett vurdere hvorvidt en bør innføre en administrativ begrensning i områdepris på 35 øre/kWh. Begge tiltakene vil ha som hensikt å begrense virkningene av energileddet, men samtidig som at tariffen oppfyller krav i forskriften og gir signaler om effektiv utnyttelse av nettet. En slik administrativ fastsatt makstak på 35 øre/kWh kan Statnett innføre uten videre klagebehandling av RMEs vedtak av 3. oktober 2024 og raskt kunne implementeres for 2025.

Konklusjon – vedtaket må omgjøres

Vi har gjennom det ovenstående vist at alle argumentene som ble benyttet for å forlenge dispensasjonen til å begrense størrelsen på energileddet for 2024, er gyldige og gir grunnlag for å forlenge dispensasjonen også for 2025. Vi mener også at kriteriet om dispensasjon kun i særlige tilfeller, fortsatt vil er tilfredsstillt siden det ikke er en varig løsning. Norsk Industri ber derfor i første omgang RME omgjøre sitt vedtak. Dersom RME ikke omgjør sitt vedtak, bes Energiklagenemda å omgjøre RMEs vedtak 3.oktober 2024 og godkjenne at dispensasjon til å begrense størrelsen på energileddet forlenges for 2025.

Med vennlig hilsen
Norsk Industri

Ole Børge Yttredal (sign)

Kopi:
Energidepartementet
Statnett